ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

УТВЪРДЕНО СЪС ЗАПОВЕД № РД-09-31/04.03.26

НА ДИРЕКТОРА НА ИДП ПРИ БАН

СТАНОВИЩЕ

от Антон Кирилов Грозданов,

професор по научната специалност

Гражданско и семейно право (Търговско право), доктор по право

ОТНОСНО: Дисертационен труд на тема „**Наследяване на дружествени дялове в дружество с ограничена отговорност“.**

Автор: Людмил Николаев Карауланов

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Людмил Карауланов е представил за защита дисертация на тема „Наследяване на дружествени дялове в дружество с ограничена отговорност“.

1. Съдържание на труда.

Съдържанието на дисертационния труд включва: списък на използваните съкращения, увод и аргументация на изследването, три части с отделни глави, заключителна част, библиографска справка и ескурси.

2. По темата на дисертационното изследване.

Избраната тема е актуална и в този смисъл разкрива широки възможности за научни търсения по богата палитра от правни проблеми, които търсят своето решение. Тази констатация не се разколебава от факта, че в правната книжнина вече е регистрирана защитена дисертация с подобно заглавие – автор д-р Ани Димитрова Кънева с научен ръководител доц. д-р Мария Кьосева.

3. По съдържанието на труда.

3.1. В уводната част авторът е обосновал актуалността, целта, задачата, вкл. използваните общи и специални научни методи. Формулирана е главната научна теза. Сочи се, че дружествения дял в ООД представлява особен обект на правото. Поддържа се, че правната му същност не може да бъде сведена до вещно или до облигационно право-вземане

(с.23). Акцентира се върху т.нар.“репрезентативна“ функция на дружествения дял – правна обективизация на членството и имуществено ядро на участието в дружеството.

Още в началото на увода авторът коректно е уточнил, че някои въпроси, свързани с темата на дисертацията са разгледани в публикации на различни автори – например покойния проф. Георги Стефанов и доц. Николай Колев.

Бих препоръчал на автора - с оглед бъдещо отпечатване на труда – да помисли върху отпадане на думите „аргументация на изследването“, употребени в заглавието на уводната част. Ролята на увода е да „отвори вратата“ към темата и да обоснове нейната актуалност (дисертабилност) и научна полезност, което впрочем авторът е постигнал успешно.

3.2. Част първа се състои от две глави.

В първата глава е направен исторически и сравнителен преглед в правната уредба на наследяването на дружествени дялове в ООД. Анализирани са законодателните решения в Германия, Австрия, Италия и други държави. Анализът логично достига до българската уредба. Проследено е развитието й – през Закона за наследството, ЗДОО от 1924 г. (отм.), Указ № 56 за стопанската дейност (отм.), Търговския закон, Кодекса на международното частно право. В общи линии намирам, че изследването в тази част е научно обосновано. Споделям формулираните тези и изводи, с изключение на предложението за усъвършенстване на метода за оценка на дружествения дял, с цел изплащане паричната му равностойност по реда на чл.125, ал.3 ТЗ. Методите за оценка на ДД и на предприятие се различават съществено. Оценка на предприятие се извършва обикновено за нуждите на производството по несъстоятелност, при преобразуване, а от 2017 г. и за нуждите на производството по стабилизация. Тя обхваща всички оперативни активи, пазарната позиция на дружеството, включително нетните задължения. А оценката на ДД показва стойността му, която остава след като се приспаднат задълженията на дружеството.

3.3. Във втората глава са разгледани фундаментални понятия в основата на наследяването на дялове. Обосновано е разграничението между понятията „дружествен дял“ и „членство“. Правилно се поддържа, че членството е по-широко понятие от членственото правоотношение. В този смисъл намирам за необходимо да се уточни с допълнителна аргументация тезата, че е възможно ДД да съществува без членство в случаите на наследяване (с. 96). По същество такъв ДД съществува само в латентно състояние. Необходимо е наследникът да заяви, че желае да бъде приет за съдружник и да бъде фактически приет по реда, предвиден в чл.122 ТЗ.

Напълно споделям т.нар. от автора „системни“ опровержения на безобектната теория на членственото правоотношение (с.102-103). Това се отнася и до анализа относно прекратяване на дела и на членството поради настъпила смърт (с. 117-120).

Намирам за правилни и разсъжденията относно прекратяването на членството поради настъпила смърт. Ще си позволя да препоръчам на автора да преосмисли употребата на думата „дял“. Може да се прекрати членството, т.е. участието в дружеството, а не дела.

Споделям анализа относно винкулацията на ДД, с изключение на съпоставката с чл.135 ЗЗД (с. 124). За да бъде обявена една сделка за относително недействителна чрез упражняване на Павлов иск – не е необходимо предварително съгласие от кредитора за сключването й. В този смисъл авторът поддържа, че приобретателят не може да бъде вписан като съдружник и няма да може да упражнява членствени права, докато не получи съгласие на общото събрание.

Първата част завършва със систематизиране на основните изводи. С по-голямата част от тях съм съгласен – например, че смъртта на съдружника не води автоматично до амортизация на дела, а поставя началото на временно състояние на правна неопределеност, при което делът съществува в отсъствие на носител на членствени права, но със запазена възможност за възстановяване на участието чрез съвпадане на волеизявления между наследниците и дружеството (с. 131).

4. Част втора се състои от три глави.

4.1. В първата глава са разгледани наследственоправните характеристики и особености на наследяването на ДД. Анализът започва с изясняване на отделните елементи на наследственото правоотношение. Релевантно се поддържа, че задължението за довнасяне на невнесената част от стойността на поетия дял е различно по характер от задължението за допълнителна парична вноска по реда на чл.134 ТЗ. Уточнено е, че това задължение не принадлежи към съдържанието на ДД, а към членственото правоотношение между съдружника и дружеството.

По-нататък са разгледани предпоставките за наследяване на ДД. Особено полезно е направеното отграничение във формите на наследяване на ДД спрямо завета (с. (146-148). Очертани са различните форми на приемане на наследството, включващо ДД. Развита е особена хипотеза, при която е налице изрично приемане на наследството чрез представител (с. 160). В тази връзка и с оглед бъдещо отпечатване на труда препоръчвам на автора да уточни за какъв представител става дума – пряк, косвен или особен.

Във връзка с приемането на наследството чрез конклудентни действия подкрепям поддържаните от автора тези. Например разбирането, че получаването на паричната равностойност на дела по реда на чл.125, ал.3 ТЗ е мълчаливо приемане на наследството (с. 162). Препоръчвам на колегата да преосмисли твърдението, че ЕИК е идентифициращ признак на ДД (с.164). ЕИК идентифицира дружеството, а не дела.

Относно отказа от наследство правилно се навежда, че наследникът може да приеме наследството, но да не изрази желание за придобиване на членствено качество в дружеството.

4.2. Във втората глава е разгледано наследяването на неимуществените права и възникване на правото да се поиска членство. Авторът правилно поддържа, че това право е потестативно и се реализира чрез изрично волеизявление на наследника и съгласие на дружеството, като при съвпадане на две воли възниква ново членствено правоотношение. Дружеството има свободна преценка дали да приеме нов член или да изплати паричната стойност на дела по реда на чл.125, ал.3 ТЗ.

4.3. В глава трета са изследвани правните последици от наследяването на ДД. Анализът включва залог, запор на ДД и други въпроси по темата. Авторът предлага въвеждане на нов чл.129а от действащия ТЗ, уреждащ правото на ползване на ДД. В подкрепа на аргументацията са приведени примери от чужди законодателства – Италия, Испания, Франция и други държави. Разгледана е хипотезата на разпределение на печалбата (дивидента) преди смъртта на съдружника – физическо лице. Тук авторът напълно релевантно се присъединява към актуалната съдебна практика по темата (с.203). От вниманието на колегата Карауланов не субягнали и някои данъчноправни въпроси, свързани с наследяването на ДД. В тази част споделям развития анализ и изводи.

Втората част завършва със систематизиране на основните изводи и на направените предложения de lege ferenda. Споделям по-голямата част от тях – например извода, че въпросите на международното частно право се характеризират с фундаментален сблъсък между наследствения статут по Регламент 650/2012 и дружествения статут по националното корпоративно право.

5. Част трета се състои от две глави.

5.1. В глава първа е разгледан общия режим на членството в ООД въз основа на наследен дял. За целите на анализа е използвана широка сравнителна база – отменения ЗДОО от 1924 г., уредбата в Швейцария, Франция, Германия и Австрия. На таза основа авторът навежда на необходимостта от преосмисляне на режима на членство в ООД за лица с ограничена дееспособност в контекста на дружествата от „семеен тип“, чиято основна стопанска функция е запазване и управление на имущество в рамките на определен кръг лица. В тази връзка препоръчвам да се преосмислят някои от изложените тези. Например, че в капиталовите конструкции – каквото е ООД в неговата икономическа реалност – оперативното управление по правило е изведено към орган или лице, различно от съдружниците (с.231). Тази констатация не кореспондира с практиката. В преобладаващата част от случаите на извършване на търговска дейност под формата на ООД за управители се избират лица от дружествения кръг – един или двама съдружници, които управляват и представляват дружеството заедно, заедно и поотделно или отделно. А за да извършват законосъобразно и в пълен обем тази дейност те трябва да са напълно дееспособни. По тези съображения не споделям формулираните в тази насока предложения de lege ferenda.

Във връзка с обсъждане на въпроса дали е необходимо или не предварително бланково съгласие за приемане на наследниците на починал съдружник релевантно се

поддържа, че винкулацията има за цел да защити частен интерес, поради което нормата, с която се урежда необходимостта от съгласие за възникване на членство е по смисъла си диспозитивна и би следвало да бъде преодоляна с изрично разпореждане на дружествения договор или с единодушно решение преди настъпване на смъртта на съдружника.

Разгледана е хипотезата на прехвърляне на ДД на лице, което не е съдружник, която впрочем се среща по-често в практиката. В тази връзка правилно се навежда, че съгласието на ОС не се изисква, за да валидира самата сделка между страните, а за да гарантира, че в дружеството няма да влезе нов съдружник, който не отговаря на очакванията на останалите съдружници. В този смисъл, отказът на ОС да даде съгласие не прави сделката недействителна, но не позволява на приобретателя да придобие качеството на съдружник и да участва в управлението на дружеството (с.250, 251).

Във връзка с упражняване на права по съсобствен ДД е проведено разграничение между фигурите на управителя на наследство и изпълнителя на завещание. Авторът е обърнал внимание на въпроса - дали приемането или отказът от наследство, в което има ДД, могат да бъдат извършени от управител на наследство или от особен представител.

Висока оценка следва да бъде дадена на анализа относно характера на нормата на чл.125, ал.3 ТЗ. В тази част са разгледани и анализирани различни доктринерни становища, както и актуалната съдебна практика. В този смисъл не споделям аргументите за смесен характер на обсъденото правило (с. 312-313). Неговите текст и редакция недвусмислено сочат на правило с императивен характер. Относно оценката на ДД авторът предлага изменение на обсъжданата правна норма. Тук също препоръчвам да се осмисли това предложение, тъй като при всяка една оценка се спазват „приложимите счетоводни стандарти и принципи за вярно и честно представяне.“

5.2. В глава втора са разгледани особеностите при наследяване в случаите, когато физическо лице е едноличен собственик на капитала. Есенцията на изследването започва от страница 329. На критичен анализ е подложено ТР № 1/23 ОСГТК на ВКС. Анализът е пречупен през призмата на изразените особени мнения, становището на ИДП при БАН и това на ВАдвС. В резултат са формулирани предложения de lege ferenda, които споделям.

Относно ликвидацията на ЕООД релевантно се сочи, че с откриването ѝ дружеството преминава в особено функционално състояние, при което органната му структура се свежда до ликвидатора. Дружеството не разполага с върховен орган на волеобразуване, тъй като членствения състав вече е прекратен със смъртта на ЕСК, а ново членство не е възникнало поради неизползване на правото на продължаване (с. 351).

Част трета завършва със систематизиране на основните изводи и на направените предложения de lege ferenda. По отношение на някои от тях вече изразих своите критични бележки, поради което няма де спирам отново на тях.

6. Като всеки дисертационен труд и този завършва със заключение. Намирам, че някои от неговите части не са подходящи за заключение, а за увод – например раздел III.

7. Към основния труд са приложение 7 броя „екскурси“. Това е своеобразен подход, който не се среща често. Думата „екскурс“ (от латински „excursus“), означава отклонение от основната тема. В случая приложените екскурси съставляват своеобразно продължение (доразвитие) на дисертационния труд. В този смисъл оценката ми тях е висока. Съдържанието им напълно отговаря на поставената научна теза.

Отчитам сложността на проблематиката, предмет на дисертационното изследване, както и различните, понякога напълно изключващи се становища в изследваната област на правното познание.

Общата ми оценка за дисертационния труд е положителна. Изследването е завършено. Осъществени са напълно неговите цел и задача. Поддържаните от автора тези са обосновани. Отделни части от труда имат подчертан научно-приложен характер. Други имат силно изразен теоретичен характер с белези на оригинални теоретични обобщения.

Авторът показва много добро познаване на съдебната практика по темата. От съдържанието на дисертационния труд се установяват научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Докторантът показва, че притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способност за самостоятелни научни изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „Наследяване на дружествени дялове в дружество с ограничена отговорност“ съответства на изискванията на закона. В този смисъл убедено препоръчвам на Людмил Николаев Карауланов да се даде образователната и научна степен „доктор“ по право.

С уважение:

TO THE MEMBERS OF THE ACADEMIC PANEL,

APPOINTED BY ORDER No RD-09-31/04.03.2026

OF THE DIRECTOR OF THE INSTITUTE FOR STATE AND LAW

AT THE BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

STATEMENT

by Anton Kirilov Grozdanov,

Professor in the field of Civil and Family Law, Doctor of Law

RE: Doctoral dissertation entitled "Inheritance of Company Shares in a Limited Liability Company"

Author: Lyudmil Nikolaev Karaulanov

HONOURABLE MEMBERS OF THE ACADEMIC PANEL,

Lyudmil Karaulanov has submitted for examination a doctoral dissertation entitled *"Inheritance of Company Shares in a Limited Liability Company"*.

1. Contents of the Work.

The dissertation comprises: a list of abbreviations used, an introduction presenting the research justification and methodological framework, three parts with individual chapters, a concluding section, a bibliography, and excursuses.

2. On the Subject of the Doctoral Research.

The chosen topic is actual and, in that sense, opens broad possibilities for scholarly inquiry across a rich array of legal problems that remain unresolved. This conclusion is not diminished by the fact that the legal literature already contains a defended dissertation under a similar title, authored by Dr. Ani Dimitrova Kăneva, supervised by Assoc. Prof. Dr. Mariya Kyoseva.

3. On the Contents of the Work.

3.1. In the introductory section, the author has substantiated the relevance, the aim, and the objectives of the research, including the general and special scientific methods employed. The principal scholarly thesis has been formulated. The author contends that the company share in a limited liability company (LLC) constitutes a special object of law. It is maintained that its legal nature cannot be reduced to a proprietary right (a right in rem) or to an obligation-claim (p. 23). Emphasis is placed on the so-called "representative" function of the company share—as a legal objectification of membership and as the proprietary core (economic essence) of participation in the company.

From the very outset of the introduction, the author properly notes that certain issues connected with the dissertation topic have been addressed in publications by various authors, including the late Prof. Georgi Stefanov and Assoc. Prof. Nikolay Kolev.

With a view to the future publication of the work, I would recommend that the author consider removing the words "and rationale of the research" from the title of the introductory section. The role of the introduction is to open the discussion and to substantiate the relevance and scholarly utility of the topic—objectives which the author has successfully achieved.

3.2. Part One consists of two chapters.

The first chapter provides a historical and comparative survey of the legal regulation of the inheritance of company shares in LLCs. Legislative solutions in Germany, Austria, Italy, and other countries are analyzed. The analysis logically arrives at the Bulgarian legal framework, tracing its development through the Law on Succession, the Law on Limited Liability Companies of 1924 (repealed), Decree No. 56 on Economic Activity (repealed), the Commercial Act, and the Private International Law Code.

I find that the research in this part is, broadly speaking, scientifically well-grounded. I concur with the theses and conclusions formulated therein, with the exception of the proposal to improve the method of valuing the company share for the purpose of paying out its monetary equivalent under Article 125(3) of the Commercial Act. The valuation of an enterprise is typically carried out for the purposes of insolvency proceedings, corporate transformations, and—since 2017—stabilization proceedings; it encompasses all operational assets, the market position of the company, and net liabilities. By contrast, the valuation of a company share reflects its value after the liabilities of the company have been deducted.

3.3. The second chapter examines fundamental concepts underlying the inheritance of company shares. The distinction between the concepts of "company share" and "membership" is properly substantiated. It is correctly maintained that membership is a broader concept than the underlying membership legal relationship.

In that connection, I consider it necessary that the thesis—that a company share may exist without membership in cases of inheritance (p. 96)—be further supported with additional argumentation. In substance, such a company share exists only in a latent or suspended state. It is necessary for the heir to declare their intention to be admitted as a partner and to be formally admitted under the procedure prescribed by Article 122 of the Commercial Act.

I fully share the systematic refutations by the author of the objectless theory of the membership legal relationship (pp. 102–103). The same applies to the analysis concerning the termination of a company share and of membership upon death (pp. 117–120).

I find the reasoning concerning the termination of membership upon death to be correct as well. I would recommend that the author reconsider the use of the word "share" in this context. What may be terminated is membership—i.e. participation in the company—not the company share itself.

I concur with the analysis concerning the vinculation (transfer restriction) of a company share, with the exception of the comparison with Article 135 of the Obligations and Contracts Act (p. 124). For a transaction to be declared relatively ineffective by way of a Pauline action, prior consent from the creditor is not required. In this regard, the author maintains that the acquirer cannot be registered as a partner and will not be able to exercise membership rights until the consent of the general meeting is obtained.

Part One concludes with a systematization of the principal findings. I agree with the greater part of them—for example, with the conclusion that the death of a partner does not automatically result in the cancellation of the company share, but marks the beginning of a temporary state of legal uncertainty, in which the company share exists without an active holder of membership rights but with a preserved possibility of restoration of participation through the concurrence of declarations of intent between the heirs and the company (p. 131).

4. Part Two consists of three chapters.

4.1. The first chapter examines the succession characteristics and particularities of the inheritance of company shares. The analysis begins by clarifying the individual elements of the succession relationship. It is correctly maintained that the obligation to pay the uncontributed portion of the value of the assumed share differs in nature from the obligation to make an additional cash contribution under Article 134 of the Commercial Act. It is clarified that this obligation does not form part of the content of the company share but belongs to the membership legal relationship between the partner and the company.

The prerequisites for the inheritance of company shares are subsequently addressed. Of particular value is the distinction drawn between the inheritance of a company share and a specific legacy (bequest) (pp. 146–148). The various forms of acceptance of an inheritance that includes a company share are outlined. A special hypothesis is developed in which the inheritance is expressly

accepted through a representative (p. 160). In that connection, I recommend that the author specify the type of representation intended—whether direct, indirect, or special.

Regarding the acceptance of an inheritance through conclusive conduct (facta concludentia), I endorse the theses maintained by the author—for example, the view that receipt of the monetary equivalent of the company share under Article 125(3) of the Commercial Act constitutes tacit acceptance of the inheritance (p. 162). I would recommend reconsidering the assertion that the Unified Identification Code (UIC) is an identifying characteristic of the company share (p. 164). The UIC identifies the company itself, not the company share.

Concerning renunciation of the inheritance, it is correctly noted that the heir may accept the inheritance but decline to express a wish to acquire membership status in the company.

4.2. The second chapter addresses the inheritance of non-proprietary rights and the emergence of the right to request membership. The author correctly characterises this right as potestative and exercised through an express declaration of will by the heir and the consent of the company; upon the concurrence of the two declarations, a new membership legal relationship arises. The company retains discretion either to admit the heir as a new member or to pay out the monetary value of the company share under Article 125(3) of the Commercial Act.

4.3. Chapter Three examines the legal consequences of the inheritance of company shares. The analysis includes pledge, attachment (distraint) of a company share, and related issues. The author proposes the introduction of a new Article 129a into the Commercial Act, regulating usufruct over a company share. In support, examples from foreign legal systems—Italy, Spain, France, and others—are provided.

The hypothesis of profit distribution (dividends) prior to the death of a natural-person partner is addressed. On this point, the author appropriately aligns with current judicial practice (p. 203). Certain tax-law questions connected with the inheritance of company shares are also examined. I concur with the analysis and conclusions in this part.

Part Two concludes with a systematization of the principal findings and proposals *de lege ferenda*. I concur with the greater part of them—for example, the conclusion that private international law issues are characterized by a fundamental conflict between the succession statute under Regulation (EU) No 650/2012 and the corporate statute under national company law.

5. Part Three consists of two chapters.

5.1. Chapter One examines the general regime of membership in an LLC based on an inherited company share. A broad comparative framework is employed, including the repealed Law on Limited Liability Companies of 1924 and the legal systems of Switzerland, France, Germany, and Austria.

The author argues for reconsideration of the membership regime for persons with limited legal capacity in “family-type” companies. In this regard, I recommend reconsidering certain theses—for example, the statement that in capital-based structures operational management is as a rule vested in persons other than the partners (p. 231). This observation does not correspond to established practice. In the overwhelming majority of cases, managers are typically drawn from among the partners. In order to perform such functions lawfully, they must possess full legal capacity. For this reason, I do not share the proposals *de lege ferenda* in this respect.

The discussion on prior consent for admission of heirs is convincing. Vinculation is correctly identified as protecting a private interest; therefore, the requirement for consent is dispositive and may be derogated from by the articles of association or by prior unanimous resolution.

The hypothesis of transfer of a company share to a non-partner is also examined. It is correctly noted that consent is not required for the validity of the transaction between the parties, but for the acquisition of membership. In this sense, refusal by the general meeting does not render the transaction void, but prevents the acquirer from obtaining membership status (pp. 250–251).

The analysis of Article 125(3) of the Commercial Act is particularly valuable. However, I do not share the view that the rule has a mixed character. Its wording unambiguously indicates that it is a mandatory rule.

5.2. Chapter Two examines inheritance in the case of a sole-owner LLC. The substantive analysis begins at page 329 and includes a critical review of Interpretive Ruling No. 1/2023 of the Supreme Court of Cassation. The author formulates proposals *de lege ferenda*, which I support.

6. Conclusion of the Dissertation.

The dissertation concludes with a final section. Certain parts would be more appropriate for the introduction—for example, Section III.

7. Excursuses.

The dissertation includes seven excursuses. This is an uncommon but commendable approach. In the present case, they function as an extension of the main analysis. Their content corresponds fully to the scholarly thesis.

I acknowledge the complexity of the subject matter and the existence of divergent doctrinal positions. My overall assessment is positive. The research is comprehensive, the objectives are achieved, and the results constitute an original contribution to legal scholarship. The doctoral candidate demonstrates in-depth knowledge and the capacity for independent research.

CONCLUSION

The doctoral dissertation *"Inheritance of Company Shares in a Limited Liability Company"* satisfies the statutory requirements. Accordingly, I confidently recommend that Lyudmil Nikolaev Karaulanov be awarded the educational and scientific degree of Doctor of Law.

Respectfully,

(Signature)